

IŞIK VE RENK KURAMLARI

Etrafımızda gördüğümüz nesnelere bütün özellikleriyle tanımlayabilmemiz için bir ışık kaynağına ihtiyaç duyarız. Doğal olarak var olan temel ışık kaynağı, güneştir. Güneş olmadığı zaman devreye insan aklının ürünleri olan yapay ışık kaynakları girer. Renkleri ressamın paletinden fiziğin bilim alanına çeken Newton, prizma deneyiyle beyaz ışığı, aynı doğada yağmur damlalarının prizmatik etkisiyle ortaya çıkan gökkuşağı renkleri gibi kendi bileşenlerine, yani yedi renge ayırmıştır.

IŞIK RENK İLİŞKİSİ

Sanat tarihinde ışık- renk ilişkisi ilk kez empresyonizmle ortaya çıkar. Elbette bu durum daha önce sanatın renkle ilgilenmediği anlamına gelmez. Işık, bir resim elemanı olarak Batı resmine Masaccio ile beraber girmiş ve resmin temel elemanlarından birisi olmuştur. Fakat buradaki ışık bizim doğada gördüğümüz ışık değildir. Buradaki ışık, tek başına bir erek olmayıp, sağlam bir kompozisyon kurmada, mekana ait ve plastik değerleri ifade etmede sadece bir araçtır Işık Nedir Işık, doğal olarak güneşten gelen ve dalgalar hâlinde yayılan elektromanyetik bir dalgadır. Işık, bir enerji türüdür. Renk Nedir Fizik kurallarına göre renk, ışıktır. Işık olmadan renk de olmaz. Renk, insan gözünün görebildiği ışık tayfının dalga boyudur.

GÖRME OLAYININ GERÇEKLEŞMESİ

Işık ışınları, gözümüzün en dış tabakası olan kornea üzerine düşerek kırılır. Korneadan sonra arkada yer alan mercekle tabakasında ikinci kez kırılır. Daha sonra sinirler vasıtasıyla beyine iletilir ve görme olayı beyinde gerçekleşir Renklerin nasıl görüldüğü ile ilgili iki temel teori bulunmaktadır. Thomas Young ve Herman von Helmholtz'da Trikromatik Teori'ye göre görme, ışığın farklı seviyelerinin gözdeki konileri uyarmalarının bir sonucu olarak meydana gelir Görme eylemi iki katmanlıdır. Bileşenlerden biri optiktir, öteki ise algısaldır.

ELEKTROMANYETİK SPEKTRUM

Güneşten yayılan ışık ışınlarının dalga boylarına göre uzundan kısaya doğru sıralandığı bir sistemdir. Elektromanyetik spektrum içinde yedi grup yer alır. Görünür Işık Spektrumu Elektromanyetik spektrumun, insan gözüyle görülebilen aralığını belirtir. Spektrumun tamamını düşünüldüğünde, görünür ışık spektrumunun ne kadar dar ve sınırlı bir aralıkta olduğu görülür.

IŞIĞIN ÖZELLİKLERİ

Dalga Boyu Işık spektrumu içerisindeki iki dalga arasındaki mesafe dalga boyu olarak tanımlanır. Frekans Frekans, dalganın zamansal uzamıdır. Işığın Kırılması Beyaz ışığın bileşenlerine ayrılmasının sebebi, yapısındaki her rengin değişik açılarda kırılmasıdır. Işık kırıcılık katsayıları farklı olan saydam bir maddenin (hava) bir başka saydam ortama (cam) geçtiği zaman kırıldığı anlaşılmaktadır. Işığın Yansıması Işık, bir nesne üzerine düştüğü zaman, bazı ışık renklerini emer bazılarını da yansıtır. Görme olayı, nesnenin yansıttığı renkle başlar. Dolayısıyla nesne tarafından emilmeyen, sadece yansıyan rengi görebiliriz. Nesne üzerine düşen beyaz ışığın tümü emilirse siyah, tümü yansıtılırsa da o nesneyi beyaz olarak görürüz.

RENK ÇEMBERİ

Renk çemberi, görünür ışık ya da boya renklerinin dairesel formudur. Dairesel formda renkler arası ilişkiler daha iyi gözlenebilir. Renk çemberi üzerinde birincil olarak gruplanan ana renkler ile ikincil ve üçüncül olarak gruplanan ara renkler görülür. Işık Renkleri-Fiziksel Renk Atmosferde gördüğümüz ışık, beyaz ışıktır. Ana ışık renkleri olan kırmızı, yeşil ve mavi rengin birleşmesiyle oluşur. Boya Renkleri-Kimyasal Renk Kimyasal renkler, ışık renklerine göre daha az ışıklı olan pigment renkleridir. Işık renkleri birleşip yeni bir renk oluşturunca rengin kuvveti artar ve yükselir. Ancak kimyasal renkler karıştırıldığında rengin şiddeti azalır.

RENK KURAMLARI

İlk Araştırmalar Bilim adamları antik çağlardan beri görme ile ilgili çeşitli araştırmalar yapmış ve bazı hipotezler ortaya koymuşlardır. Bu çalışmalar, MÖ 500'lü yıllarda, ünlü matematikçi Pisagor'a ile başlar. İlk çağlardan modern zamanlara kadar renk konusunda birçok araştırma yapılmıştır. Aristo (MÖ 384-MÖ 322) Platon'un öğrencisi Aristo, doğayı ve gökkuşağını gözlemleyerek rengin bir yüzey özelliğinden ibaret olduğunu, gördüğümüz tüm renklerin siyah ve beyazın karışımından meydana geldiğini ileri sürmüştür. Isaac Newton (1642-1726) 1666 yılında İngiliz fizikçi ve matematikçi Isaac Newton, güneş ışığı ve prizma ile bazı deneyler yapmış ve beyaz ışığın yedi renkten oluştuğunu bulmuştur. Moses Harris (1730-1787) İngiliz doğa bilimcisi ve gravür sanatçısı Moses Harris 1776

yılında “Renklerin Doğal Sistemi” adlı bir kitap yayımlamış ve kitabında üç ana renk ile diğer renklerin nasıl elde edilebileceğini, renkler arasındaki ilişkileri ve nasıl kodlandıklarını ele almıştır. Johann Heinrich Lambert (1728-1777) İsviçreli bilim adamı Johann Heinrich Lambert’la, renk sistemi ilk kez üç boyutlu piramidal bir yöntemle sunulmuştur. Buna göre, en alt uçğenden yukarıya doğru azalarak yükselen ve gittikçe daha parlak hâle gelen sekiz basamak söz konusudur. Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) Renk Öğretisi adlı kitabında (2020), gözün ışığa ve karanlığa tepkisini ölçen deneylerle, fizik bilgilerin ötesinde, ilk kez rengin algılanmasına yönelik teoriler ortaya koymuş, renk konusunu psikoloji ve felsefe alanına çekmiştir. Eugene Chevreul (1786-1889) 1839 yılında “Eşzamanlı Renk Kontrastı Yasası” adlı kitabıyla, daha önce yazmış olduğu renklerin uyum ve kontrast ilkelerini detaylı bir şekilde ele almıştır. Albert Herry Munsell (1858-1918) 1899 yılında Profesör Münsel, kullanılmakta olan renk isimlerini toplayarak tasnif etmiş, kısımlara ayırmış, pratik bir hâle sokmuştur. Münsel renk analizi, rengin üç çeşit cepheden tetkik edileceği esasına dayandırılmıştır. Johannes Itten (1888-1967) Kendinden önceki renk kuramcılarından farklı olarak hem sanatçı kimliği hem de bilim adamı kimliği ile rengi incelemiştir. Ona göre rengin dört önemli niteliği vardır. Bunları; ton, yoğunluk, değer ve sıcaklık olarak belirtmiştir.

GÖRSEL ALGI

Çevremizdeki binaları, ağaçları ve nesnelere görsel olarak ele alırız, görüntülerini oluşturan araçlarla değil. Buna göre, sanatçılar bile ışığın kendisinden çok ışık oluşumları ile ilgilenmişlerdir. Renk deneyimi bir hisle başlar. Bir his, gerçek, fiziksel bir olaydır. Vücudun dış dünyadan karşılaştığı bir uyarıcıya verdiği tepkidir. Görünür enerji olan ışık, görme duyusu için uyarıcıdır. Göz, ışığı algılayan bir duyu organıdır. Işık, göz bebeğinden göze girer ve gözün arkasına, retinaya düşer. Retina, gelen ışığın bir kısmını alan ve sonunda beyin tarafından yorumlanmış bir sinyal üreten foto reseptörler (ışık algılayıcı) içerir. Görüntü oluşumu birçok açıdan kameradakine benzer. Retina görüntüsünün kalitesi; kornea, lens ve göz küresinin odaklanma özelliklerine bağlıdır. Bu optik elemanlar, foto reseptörlerin özelliklerini etkiler. Algılama, duyu organlarımızla gerçekleşen, duyumsal yansımanın bir etkisidir. Algılama kendi bütünlüğü içinde objektif gerçeğin görsel görüntüsünü oluşturur, algılanan sadece dış yüzeyde değil iç özelliklerini de kapsamaktadır. Yaşamın her aşamasında farklı duyumsal süreçlerin çalıştığı ve etkin olduğu durumlar olabilmektedir. Diğer bir ifade ile algılama, alınmış olan görüntülerin ve imgelerin zihinde oluşturduklarıdır. Renklerin algılanması, yansımadan kaynaklı "renk tonu" olarak tanımlayabileceğimiz farklılıklar gösterir. Renkler belirli ışık dalga boylarıyla tanımlanmaktadır. Pek çok fizikçi, "kırmızı ışık" veya "yeşil ışık" terimlerini kullanmaktadır. Bu, genellikle beyaz ışığın "tüm renklerin ışığından" oluştuğunu gösterdiği söylenen Isaac Newton'a dayanmaktadır. Işık renkleri ve pigment (boyarmadde) renkleri algıda farklılık gösterebilir. Bir rengin somut olarak görülebilmesi için pigmentlere gereksinim duyulmaktadır. Organik ya da inorganik maddelerden elde edilen boyarmaddelerle pigmentler üretilir. Kırmızı, yeşil ve mavi, ışığın birincil renkleri ve genel olarak hepimizin tanıdığı pigment renkleriyle bilinen kırmızı, yeşil ve maviden biraz farklıdır. Kırmızı, ana pigment renginden daha turuncudur. Aynı şekilde, birincil açık renk yeşil, bizim normal yeşil algımızdan daha sarıdır ve mavi, pigment rengiyle bilinen maviden daha çok mor veya çivit rengine yakındır. Rengin modern tüketim toplumları ve tüketim kültürleriyle ilgisi vardır. Renk, sanatın daha geniş kültürel, sosyal ve teknolojik çerçevelerle bağlantılı bir ögesidir. Diğer taraftan, bilim ve teknoloji çalışmaları renk fizyolojisi ve renk algısı anlayışımıza önemli katkıda bulunmuşlardır. İnsanın algılamasında nesnelere algılamaya yönelik kuvvetli bir eğilim ve kararlılık vardır. Görsel olarak algıladıklarımız kalıcı bir etkiye sahiptir. Renk algısı, subjektif (öznel) bir kavramdır. Rengin algılanması birçok faktöre bağlı olduğundan kişilere göre farklılık göstermektedir. Renklerin psikolojik etkileri, renklerin çağrıştırdığı anlamlar ile duygu ve düşünceler, renklerin fiziksel etkileri gibi etmenler bu farklılıklarda rol oynarlar. Hafıza rengi örneğin bir portakalın "turuncusu" hakkında bilinçsiz bir varsayımda bulunması anlamına gelir. Bazen deniz neredeyse kestane gibi görünebilir; ancak bunu bilmeyen bir sanatçı onu maviye boyayacaktır. Renk, göz tarafından algılanan ve beyinde yorumlanan (tepki süreci olarak adlandırılır) renklendiriciler tarafından ışığın fiziksel olarak değiştirilmesinin sonucu olan algısal süreç olarak adlandırılmaktadır. Bir çimde yuvarlanan bir top, yalnızca hareketi, şekli, dokusu ve belki parlaklığı ile değil, aynı zamanda onu yeşil çimden ayıran yoğun pembe rengiyle de tanımlanırsa çok daha net bir şekilde tespit edilebilir. Işık-Gölge Nesnelere ne kadar parlak olduğu ile ilgili olarak, fiziksel ve algısal gerçekler arasında bir soru karşımıza çıkmaktadır. Gece yarısı bir mendil öğle vakti beyaz görüldüğü gibi görünebilir. Ancak gün ortası güneşin altında siyah bir nesnenin daha az ışık gönderebildiği sıklıkla gözlemlenmiştir. Yine burada, boyut veya şekil algısında olduğu gibi, gerçekleri parlaklığın "sabitliğinden" bahsederek açıklayamayız. Gördüğümüz parlaklık, ışığın dağılımına, gözlemcinin gözlerindeki ve sinir sistemindeki optik ve fizyolojik süreçlere ve bir nesnenin ışığı alma ve yansıtma fiziksel kapasitesine bağlıdır. Bu fiziksel kapasiteye parlaklık veya yansıma denir. Aydınlatmanın gücüne bağlı olarak, bir nesne az ya da çok ışığı yansıtır; ancak parlaklığı aynı kalır.

GÖRSEL ALGIYI ARTTIRAN FAKTÖRLER

Renk, toplum yaşamında önemli bir rol üstlenen, sosyal, kültürel ya da psikolojik olarak insanları etkileyen bir algı durumudur. Renklerin görsel olarak algı etkisini arttıran faktörler bulunmaktadır. Doku özellikleri, malzeme özellikleri ve form özellikleri bu etmenlerden birkaçıdır. Moda tasarımı ya da tekstil tasarımı için de gerek tasarım açısından form özellikleri, gerekse malzeme ve doku özellikleri açısından bakıldığında iplik, kumaş gibi malzemeler rengin algılanmasını etkileyen önemli başlıklardır. Doku Özellikleri Doku, rengin algılanmasını güçlendiren, ışığın yüzeye yansımasından kaynaklı farklı algılar oluşturabilen bir kavramdır. Yüzey dokusu, tekstil tasarımında en çok

kumaşlarda ortaya çıkmaktadır. Kumaşlar, moda tasarımcısı için önemli malzemelerden biridir. Kumaşın rengi, dokusu, hammaddesi giysinin bırakacağı izlenimi doğrudan etkilemektedir. Bu sebepten uygun materyal seçimi yapılabilmesi için ışık kaynaklarının doğal veya yapay olmasına, gölgede kalmasına ya da ışığın geliş yönüne bakılır. Renkler aydınlatma durumuna göre yanılı oluşturabilir, birkaç ışık kaynağı ile birlikte değerlendirme yapılmalıdır. Malzeme Özellikleri Malzemelerin genel özelliklerine göre bir rengin etkisi malzemeler arasında farklı olabilir. Malzemenin yüzeyinin dokusu, ışık etkisi gibi faktörler önemlidir. Bazı cisimler rengi yutar. Tekstil açısından bakıldığında liflerin ışığı yansıtma özellikleri farklıdır. Bazıları ışığı az yansıtarak rengin parlaklık derecesini belirler. Kumaş ve iplik renk uyumları da rengi yansıtma etkilidir. Renklerin doğru algılanmasını istediğimizde ortam ışık koşullarına, aydınlatmaya, malzemeye ve tasarımın formal özelliklerine bakılır. Form Özellikleri "Formu" bilinçli veya bilinçsiz olarak algıladığımızda, onun bir şeyi ifade ettiğini ve dolayısıyla bir içeriğin biçimi olduğunu kabul ederiz. Tasarımların formal özellikleri renkleri algılamada etkili olan konulardan biridir. Tasarımı bir arada tutan temel öğe, formdur. Bütünü oluşturan parçaların yerleşimi, tasarımın görüntüsünü ve hatlarını etkiler. OPTİK YANILSAMALAR Optik yanılma, bir görüntü bir izleyici tarafından yanlış algılandığında veya yanlış yorumlandığında gerçekleşen "görünüşte" bir olaydır. Bir illüzyon fiziksel durum veya diğer duyarların herhangi biri ile doğrulanamaz. Nesnel gerçeklikle karıştırılan, görsel bir deneyimdir. Algısal değişmezlik, önceden algılanmış olan nesnelere biçimleri, renkleri değişse de sabit ve değişmez olarak algılama eğilimidir. Derinlik algısı aynı zamanda algısal sabitlik varsayımlarına da bağlıdır. Algısal değişmezlikte, çok küçük görünen tanıdık bir nesnenin boyut olarak küçültülmüş değil, daha uzakta olduğu anlaşılır. Renk Değişmezliği Renk değişmezliği, insan görüşünün bir başka özelliğidir. Bu, değişikliklere uyum sağladığımız için gerçekleşir. Belirli bir nesneye farklı aydınlatıcılarla bakıldığında, yansıyan ışığın miktarı ne olursa olsun renginin ve parlaklığının değişmemesi durumudur. Nesne Değişmezliği Değişmezlik, algının bir özelliğidir. Beynin tutarlı bir forma ya da renge sahip, bildiği nesnelere anlama ve tanıma yeteneği vardır. Yuvarlak olduğunu bildiğimiz bir nesneyi bakış açımıza göre bazen daire bazense elips olarak algılamayız. Perspektif, Derinlik ve Hacim Algısı "Perspektif", üç boyutlu nesnelere iki boyutlu yüzey üzerinde göstermeye yarayan ve yüzey üzerinde optik yanılma ve derinlik etkileri vermek için de kullanılan bir tekniktir. Derinlik algısı, gözümüze yansıyan iki boyutlu görüntülerin, üç boyutlu olarak algılanması ile oluşur. Beyin iki boyutlu bir yüzeyde üç boyut algılamaya çalışırken derinlik hissine yol açmaktadır. Bu algıya çevresel etkenler ve göz kaynaklı özellikler de neden olmaktadır.

RENKLERİN GİYSİYE ETKİLERİ

Modern tüketici kültürleri, görgü kurallarının ve pazarların tutarlı bir şekilde yeniden yapılandırıldığı "devamlı değişim" tarafından yönlendirilmektedir. Renklerle görsel algımız ve günlük deneyimlerimiz birbirine bağlıdır. Renk, bireysel tüketici uygulamalarının toplumların hızla değişen ticari ortamına ayak uydurması için bir araç olarak kullanılabilir. Kontrast Renklerin Giysiye Etkileri Renk, ister kültürel ister sosyo-ekonomik olsun, tüketim tarihinin merkezinde yer almaktadır. Tekstil ve moda tarihinde de tüketim alışkanlıklarına bakıldığında renklerin moda kazandırdıkları bilinmektedir. Renkler doğru uygulandığında, tasarıma estetik görüntü katarken tasarımın etkili ve dikkat çekici olmasını da sağlayabilir. Tasarımla iletilmek istenen mesaj ve algı, renk aracılığıyla iletilir. Bu durum renklerin etkisi ile ilgilidir. Ancak renklerin kendilerinde bulunan bir özelliği (sıcak-soğuk renkler) başka renklerle aynı ortamda etkisini göstermektedir. Tıpkı bir kemerin taşlarının birbirini yerinde tutması gibi, renklerinde birbirlerinin desteğini olumlu kılan karşılıklı değişimleri vardır. Renk Armonilerinin Giysiye Etkileri Renkler birbirleriyle nasıl ilgilidir? Hangi renkler uyumlu bir şekilde tasarımlarda yer alır? Renkte armoni, renkler arasındaki düzen ve uyum anlamına gelmektedir.

RENKTE ANLAM

İnsanoğlu, var olduğu andan itibaren tarih boyunca renk kavramı üzerinde durmuştur. Doğanın renkleri insanoğluna birçok anlamda rehber olmuştur. Renk, farklı meslek gruplarının ilgi alanına girmiştir. Ressamlar, moda ve tekstilciler, mimar ve iç mimarlar, psikologlar vb. Simgesel, anlamsal, işlevsel, biçimsel ya da sembolik amaçlarla kullanılan ve ışıktan bağımsız olarak düşünülemeyen renk, ışığın cisim üzerine çarpması sonucu yansıyan ışınların kalitesine göre gözde oluşan duyumlardan her biri olarak tanımlanmakta olup hayatımızın vazgeçilmez olgusudur. Renge yüklenen anlamlar toplumların kültürel farklılıklarına, özellikle de gelenek-göreneklerine, yaşam biçimi ve alışkanlıklarına göre değişiklik göstermektedir.

RENKLERİN ANLAM VE ÖZELLİKLERİ

Güçlü bir anlatım aracı olan renkler, oluşumu itibarıyla fiziksel bir olaydır; ancak renklerin insanlık tarihinde yalnızca sanat alanında değil, yaşamın her alanında insanlarla birlikte olan bir iletişim dili olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğum ve ölüm gibi olaylardan başlayarak toplulukları, devletleri, orduları, dinî inançları tüm kültürel, sosyal, hatta siyasal yaşama da temsil etmek için renklerden faydalanmışlardır. Renklerin insanlarda yarattığı algı, tarihinin her döneminde farklı şekillerde kullanılmış ve önemini korumuştur. Renk, estetik bir öğe, hem de bir anlatım aracı olarak güzel sanatların tamamında sanatçıların faydalandığı mühim ifade unsuru olmuştur. Renk, görme duyumumuzun en hassas olduğu algılardan biridir. Varlığın ayırt edilmesini sağlayan en önemli özelliklerinden olan renk, çok eski çağlardan beri insanlığın dikkatini çekmiş ve maddeleri, olayları algıda sınıflandırmak için kullanılmıştır. Toplumların yapıları ve içinde buldukları anlara göre geliştirdikleri kendilerine has kültürler de ayrı ayrı anlamlar kazanarak içinde yaşadığımız dünyayı tanımak ve ifade etmek için ayırt edici bir unsur hâline gelmiştir. Rengin gelişim süreci ile ilgili en eski belgeler İspanya'nın Altamira şehrinde bulunan Taş Devri döneminde mağaralara çizilmiş resimlerdir. Bu mağara resimleri insan ırkının renklerle ilişkisini ortaya koyan en eski belgeler olarak kabul edilir. Antik dönemin düşünürleri, insan ırkının renkleri algılamalarıyla ilgili ilk kuramları geliştirmişlerdir. Renklerin Genel Anlamları Renk, hafızada algılanan hislerin ayrılmış bir bölümüdür. Farkında olsak da olmasak da renklerin yaşamımızda çok mühim rolü var. Sıradan bir renk hislerimizi etkileyebiliyor. Bütün insanlığı ilgilendiren bir anlamının olması yanı sıra coğrafi bölgelere göre değişen anlamları da vardır. Coğrafi bölgelere göre değişen bu farklılıklar bütün insanlığın farklı idrak yapısı ve renk seçimlerinden kaynaklanmaktadır. Nesnelere böylesine güçlü bir etkileme yeteneğine sahip ruh hâlimizi farklı tarafa doğru yönlendirebiliyor. Toplumlarda renklere verilen değeri anlamak için deyim ve atasözlerine bakabiliriz. Örneğin renk gelmek deyimini, bir kişinin iyi halde olduğunu belirtmek için kullanılır. Farklı deyimler de türetebiliriz. Örneğin "renk atmak" veya "bahtı kara olmak" en çok kullanılan deyimler arasındadır. Renkler, sadece bir renk olmanın ötesinde farklı manalara sahiptir. Bu özellikleri nedeniyle geçmişte olduğu gibi bugün de özellikleri nedeniyle güzel sanatlar alanında ve pazarlama dünyası gibi değişik alanlarda renklerin etkisine başvurulduğunu görüyoruz. Renklerin Sembolik Anlamları Dünyayı algılamamızın bir ifadesi olarak kullanılan sembolizm, aynı göreve hizmet eden renklerle buluşunca ortaya zengin bir görsel bilgi deposu çıkmaktadır. Dünyayı, insanları, yaşamları, gelenekleri, düşünceleri, fikirleri, akımları ifade ederken bunlara sözcüklerin sahip olduğundan daha fazla anlam yüklemek için kullanılan semboller, renklerle birleştirilip olgunun evrenselleştirilmesine yardımcı olur. Renklerin sosyolojik olarak önemine değinmek gerektiğinde ilk başta onların ürettiği simgelere değinmek gerekmektedir. Çünkü sosyal teoride sembollere, etkileşim ve anlamı inşa eden unsurlar olarak görülebilecek kadar fazla değer verilmektedir. Renk ve sembolizm, yaşamın her alanında insanlarla birlikte olan bir iletişim dili olarak karşımıza çıkmaktadır. Duygu ve düşüncelerinin yaşama yansıyan ancak insandaki görünmeyen bir karşılığıdır. Çoğunlukla kültürel edinimlerle ortaya çıkarlar ve mesajlarla doludurlar. Semboller ise evrenseldir. Dilin yetersiz olduğu durumlarda biçim, ses ve renk gibi özelliklerle durumların ifadesinde kullanılabilirler. Sembol, anlatılmak istenen şeyi en sade, en belirgin, en kesin şekilde ortaya koymak için kullanılan bir araçtır. Renkler, geçmiş tarihten bu yana toplumların kültürlerinde mühim bir simge olarak yer almıştır. Yönler tarif edilirken, bazen millî duygular ifade edilirken, cinsiyet tanımlanırken, dinî inançlar da renk tercihlerinde önemli olmaktadır. Renkler, simgeledikleri kavram ve anlamlar vasıtasıyla, Türk kültür ve geleneklerinde önemli bir yere sahiptir. Dokuz Türk lehçesinde renklerin söylenişlerinin neredeyse hepsinin aynı olmasından dolayı, tüm Türk boylarında renklerin millî anlam kazandığını

söylemek mümkündür. Türklerin yapmış oldukları savaşlarda, atları bu yön ve renk anlayışına göre dizdikleri bilinmektedir. Burada da görülüyor ki Türkler gündelik hayatlarında da renkleri kullanmışlardır. Şamanlar hastalıkları tedavi etmek için atları kurban etmişlerdir. Kurban edilecek atın rengini ise hastalıklara göre seçmişlerdir. Günümüzde ise eski devirlerin renkteki sembollerin yerini işlevselliğe bırakarak farklı bir bakış açısı elde etmiştir. Araştırmalar, kapsamlı ve sosyal değerler üzerinde değil, artık bireylerin sağlığı, verimliliği ve konforu, düşünülmektedir. Bireysel renk tercihlerinin yerini insanın ihtiyaçlarını ve beklentilerini araştıran yansız çalışmalar almıştır. Renklerin Sosyal Anlamları Renk, yaşamın her alanında insanlarla birlikte olan bir iletişim dili olarak karşımıza çıkmaktadır. En iyi anlatım aracı olan öge, renktir; çünkü onun güçlü etkisi duygularımızı doğrudan ve kısa sürede etkiler. İnsanoğlu geçmişten günümüze renklere toplumsal ve simgesel ifadeler yükleyerek düşünce ve ideolojilerinin arz biçimini oluşturmuşlardır. Hangi renkler ne anlam ifade ediyor, kişiliğimizi olumlu ya da olumsuz nasıl etkiliyor, karakterimizdeki rolü nedir? Bunları renkler üzerinde inceleyelim. Beyaz: Birliğin ve saflığın sembolü olmuştur. Masumiyetin ve temizliğin rengidir. Barışı simgeler. Siyah: Asaletin ve resmiyetin rengi olan siyah, aynı zamanda ölümü ve matem de çağırır. Gri: Nötr renk olarak adlandırılır. Hoşgörülü, temkinli ve huzuru aşıl原因 bir renktir. Kahverengi: Kullanım alanına göre farklı anlamlara bürünebilmektedir. Dayanıklılığı, dostluğu, sadeliği, ciddiyeti, metaneti simgelemektedir, toprağında rengi olduğu için yeryüzü ve bereketinde simgesidir. Kırmızı: Sıcak renklerin içerisinde bulunur ve en yoğun renktir. Dalga boyu en uzun renk olan kırmızı tutkunun, ateşin ve aşk duygularını harekete geçirirken; fizyolojik açıdan da kan akışını hızlandırmaktadır. Halk arasında al veya kızıl olarak bilinen kırmızı renk, Türk kültüründe heyecan ve kudretin sembolü olmuştur. Mavi: Dalga boyu kısa etkisiyle soğuk ve durgun bir etkiye sahiptir. Denizler ve gökyüzünün rengi olması sebebiyle sonsuzluk ve huzurun rengidir. Güven ve sakinlik veren mavi renk, temizlik ve saflığı sembolize eder. Türk kültüründe Gök olarak bilinen mavi, insanlığın geçmişinde kutsal kabul edilen göğün ve suyun rengidir. Gök rengi sonsuzluğu, türeyişi ve güveni sembolize etmektedir. Mor: Mor; asalet, zenginlik, lüks, zarafet, duygusalılık, hüznün ve yalnızlığın simgesidir. Orta Çağ'da Avrupa'nın aristokratların ve kraliyet ailesini temsil eden bir renktir. Pembe: Tarihte kız çocuğunun simgesi olarak kullanılmıştır. Neşeyi, mutluluğu, sadakati sembolize etmektedir. Ayrıca hayallerin ve aşkın da sembolüdür. Genç ve sağlıklı yaşamında sembolüdür. Sarı: Altının rengi olarak statü sembolüdür. Sıcaklık verici etkisiyle, samimi ve neşeli ortamların yaratılmasına olanak tanır. En parlak ve dikkat çekici renk olan sarı; insanlar üzerinde olumlu, rahatlatıcı bir etkiye sahiptir. Neşe ve keyif verici bir renk olan sarı, Türk kültüründe yön bildirme açısından dünyanın merkezinin sembolüdür. Turuncu: Kırmızı-sarı renklerin karışımı olan turuncu, canlı, parlak ve dışa dönük bir etkiye sahiptir. Yeniden doğuşu ve yeni bir başlangıcı simgeler. Pozitif enerjiyi temsil eder. Yeşil: Doğanın rengi olan yeşil; huzurun, sakinliğin, güvenin, dengenin simgesidir. Dinlendirici bir etkisi vardır. Doğayı ve sağlığı sembolize eder. Taze ve doğal olanı çağırır.

RENGİN ETKİLERİ

Rengin tabiattaki kaynağı güneştir. Empresyonistler, güneş ışığını prizmayla dağıtarak, gökkuşağını yaratmışlardır. Gökkuşağında görüldüğü gibi, rengin fiziki bir hadiseyle ışığın parçalanmasından doğduğunun ilmi ispatını ilk kez İngiliz fizikçisi Isaac Newton, 1672 yılında güneş ışığındaki yedi rengi kristal prizma ile ayırıştırarak bulmuştur. Newton bu renklerin içindeki kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, çivit rengi ve morun göz tarafından tam anlamıyla seçilip görüldüğünü anladı. Bu yedi seçilebilir renk, gökkuşağının bütün renkleri idi. Renklerin her biri farklı dalga boylarına sahip olmaları sebebiyle görülebilirlikleri de farklı olur. Parlak turuncu, sarı, kırmızı gibi dalga boyu uzun olan renkler sıcak etkileriyle öne gelirler. Mavi, mor gibi soğuk renkler dalga boylarının da kısa olması nedeniyle geriye giderek derinlik etkisi yaratırlar. Açık – koyu ton değer ilişkilerinde ise koyu renkler ağırlık etkisi ile öne gelirken; açık renkler, hafiflik etkisiyle geride kalırlar. Gri renk, siyah ve beyazın karışımıdır. Nötr renk olarak adlandırılır. Algılama üzerinde direk etkili olan renk, mekan içinde dikkat çekici ve uyarıcıdır, motivasyon sağlar, verimliliği ve yaratıcılığı artırır. Ressamlar için önemli bir ifade aracı olan renk, mimar ve dekoratör ve bütün süsleme sanatları ile ilgilenen diğer sanatkarlar için de ihmal edilemeyecek kadar önemlidir Renklerin iç mekândaki etkileri ışık, gölge ve kullanılan malzeme ile doğru orantılıdır. Ev tekstil tasarımındaki renk tercihlerinde ise rengin iç mekândaki Renkler görüldüğü andan itibaren insanlar üzerinde psikolojik, fizyolojik ve fiziksel etkileri vardır. Renklerin insanlar üzerinde doğal yaşamlarını anlık olarak etkilediği düşünülmektedir. Fiziksel Etkileri: Işığın rakamlarla, ölçülerle belirtildiği bir durumdur. Renk, farklı ışık dalgaları ile oluşur. Kırmızı daha uzun bir dalga boyu ile oluşur, mavi daha farklı bir titreşim sonucunda oluşur. Beyin bu dalga boylarını göz vasıtası ile görerek rengi oluşturur. Rengin oluşum sürecindeki bu dalga boylarının ölçülmesi fiziksel bir olgudur. Yaşamımızda somut olarak var olan renk, farklı dalga boylarında kendi fiziksel sınırları içinde değişik ton, doygunluk ve değere ulaşabilen ışın gruplarının gözde yarattığı duyum olayıdır. Renk, oluşumu itibarıyla fiziksel bir olaydır ve görünürlüğü itibarıyla evrenseldir; ancak renkleri görmemiz ve algılamamız bireyseldir. Psikolojik Etkileri Renklerin; tür, değer, doygunluklarına göre farklılık gösteren sıcaklık, soğukluk, aktiflik, hafiflik, pasiflik, uyarıcılık,

dinlendiricilik, sevinç, üzüntü gibi pek çok psikolojik etkilerinin olduğu günümüzde de deneylerle kanıtlanmıştır. Değişik kültürler ve inanç sistemlerinde renklerin varlıklar üzerindeki etkilerinden yararlanılmış, renklerle meditasyon teknikleri kullanılmış, bir enerji şekli olan renklerle notalar arasında bağlantı kurulmuştur. Bu sebeple tasarımcının renk algısı ve rengin meydana getirdiği psikolojisini iyi bilmesi, verilmek istenen anlam veya simgenin güçlenmesini sağlayacaktır. Renkler, eski çağlardan beri insanların ilgi alanına girmiş, varlıkları tanımada ve kategorize etmede en çok faydalanılan konulardan biri durumundadır. Zaman içinde, sadece varlığı tanımada bir yardımcı öge olmanın ötesinde, renkler insanların ruh âlemiyle de ilgilendiği görülmüştür. Günümüzde modern bilim, insanın psikolojisi, karakteri ve ruh âlemi ile renkler arasında kesin bağların bulunduğunu ortaya koymuştur. Bütün bunlara bağlı olarak renkler, kişilerin tedavisinde ve manen rahatlamasında da sürekli kullanılmıştır. Renklerin psikolojik etkilerinin değişkenlik göstermesi, kişideki öz yapı, örf-kültür, adet topluma göre değişebilmektedir. Renklerin ilk ruhsal etkisi, sıcaklık ve soğukluk etkileridir. Sıcak renkler hareket ve mutluluk verir, soğuk renkler ise genişlik ve dinginlik etkisi yaratır. Renklerin insanlar üzerinde uyandırdığı etkiler eski zamanlarda da bilinmekteydi. Akıl hastanelerinin yeşil renge boyanması, ruh hastalarının sinirlerinin yatıştırıcı etki yapmaktaydı. Bunun gibi mabed ve türbelerde de yeşil rengin kullanılması, bu renklerin beraberinde huzur ve sükunu da getirmiş olmalarındandır.

RENK VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ

Renk, toplumlarda birçok rol üstlenerek insan yaşamında önemli bir yer edinmiştir. 300 bin yıldır insanlar birçok alanda rengi kullanmışlardır. Özellikle siyah, beyaz ve kırmızı renkler bilinen renklerdir. Arkeolojik kaynaklar, antik yerleşimlerde toprak boyası bulgusuna ait birçok referans içermektedir. Koyu sarı veya kırmızı aşı boyası terimleri, çok çeşitli renk tonlarını; turuncuları, kahverengileri ve kırmızılarını kapsamaktadır. Paleolitik yerleşimlerde bu tür malzemeler renkleri nedeniyle kasıtlı olarak toplanmıştır. Fransa'da muhtemelen 300 bin yıl önce kullanılan barınaklarda kırmızı, kahverengi ve sarı aşı boyası parçaları bulunmuştur. Sosyal kimliğin bir göstergesi olarak giyside rengin rolü günlük yaşamda belirgin bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Kültür kavram olarak çok çeşitli tanımlamalara dâhil olmuş, sosyoloji, psikoloji, tarih gibi birçok alanda kendine yer bulmuştur. Kültür, birçok disiplinde yer alan, çok çeşitli öğelere sahip ve devamlı bir değişim içinde olan hareketli bir yapıdadır. Kültür, insan ve dil aracılığı ile gerçekleşen toplumsal faaliyetleri kapsamaktadır. Kültürel öğeler insanların gereksinimlerinden ortaya çıkmıştır. Rengin Kültürel Düzeydeki Yeri ve Önemi Kültür, sosyal bir yapıdır. Her birey için bir rengin veya bir renk grubunun anlamı; konuşma dili, sosyal statüsü, ortamı ve bireysel yaşam deneyimi ile şekillenir. Anlambilim; renk ifadesi de dâhil olmak üzere, bir kelimenin anlamının çalışılmasıdır. Renk anlamındaki kültürel farklılıkları bilmek, küresel pazara yönelik herhangi bir ürünün veya görüntünün başarılı bir şekilde pazarlanması için gereklidir. Algısal ve tasarımsal bir yapı olan renk, kültürden etkilenmektedir. Rengin toplumdaki rolünün belirlenmesi kültürel süreçlere göre şekillenmektedir. Kültür unsurlarının devamlı bir yenilenme içinde olması, renk konusunu da etkilemekte ve bağlantılı olarak eğilimlerin değişmesine neden olmaktadır. Renklerin toplum içinde ortak bir dil oluşturması, insanlara bilgi vermesi ve kültürel birikimlerin sonraki kuşaklara aktarımını sağlaması açısından üstlendiği roller önemlidir. Farklı Kültürlerde Renk Kültürel öğrenmeler renk tercihlerini etkiler. Farklı kültürlerin renkleri için farklı anlamları vardır. Toplamların inanışları, gelenekleri, iklimleri, sosyal yapıları gibi birçok faktör renk seçimlerinde etkili olmaktadır. Çok zengin bir yapıya sahip Türk kültüründe renkler, çok sayıda örnek vermiştir. Türk kültürü, gerek dinî mekân süslemelerinde, camilerde ve cami süsleme motiflerinde gerekse Dede Korkut gibi edebî eserlerde önemli bir miras bırakmıştır. Anadolu'nun zengin bir geleneksel kültürü bulunmaktadır. Geleneksel el sanatlarında; halıcılık, çinicilik, işleme, oya sanatı, örgü yapımı, kumaş dokuma gibi birçok alanda kültürel birikim bulunmaktadır. Oyalar, sembolik ya da bitkisel motifleriyle ve renkleriyle duygu ve düşünceleri aktarmada bir aracı olmuştur. Renkler oyaı kullanacak kişinin yaşına göre, sarı, yeşil, mor, kırmızı gibi birçok renkten oluşabilir. Geleneksel kültürün bir yansıması olan bu kültürel öğelerde birbirinden farklı mesajları barındıran birçok motif ve kompozisyon özellikleri bulunmaktadır.

RENGİN TOPLUMSAL DÜZEYDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Çok eski dönemlerden beri toplumların renk kullanımına ilişkin kültürel gelenek bulunmaktadır. Renkle ilgisi olan sembolik veya temsili faaliyetlerde bulunma yeteneğiyle resimler ve renkler, geçmişten izleri taşımanın sorumluluğunu üstlenmiştir. Çoğu insanın aynı şekilde yorumlayacağı birçok renk izlenimi ve sembol örneği vardır. İnsanın doğa deneyimi, süreç boyunca başkalarına yol açan temel çağrışımları yaratmıştır. Kültürel Bağlamda Renk Renk, estetik bir ifadedir. İnsanların yaşadığı ve deneyimlediği koşulların bir elemanıdır. Diğer duyuşsal algıların yanı sıra, optik mesajlar ve görsel deneyimler rengin algılanmasına yardımcı olur. Bu, rengin çevre için anlamını, renk-kültür etkileşimi açısından önemli kılar. Renkleri algılamak, onları deneyimlemek, onlardan daha fazla haberdar olmak anlamına gelir ve ilintili anlamlara eşlik eder. İnsan deneyimi ve renge olan tepkisi, çok çeşitlidir. Bu nedenle renk deneyimini, renk etkisini veya renge insan tepkisini topluma genellemek mümkün değildir. Duyular, çevre ile olan etkileşimi kolaylaştıran iletişim araçlarıdır, duyuşsal izlenimler ve deneyimler yoluyla bilgi aktarılır. Her bir duyuş organının, belirli bir duyuşsal uyarıya yanıt vermesini sağlayan belirli bir yapısı vardır. Çevre bu sayede algılanabilir, deneyimlenebilir, tanınabilir, değerlendirilebilir ve tasarlanabilir. Duyusal deneyimlerin büyük bir kısmı görsel olarak gerçekleşmektedir. Renk teknolojisinde gelişen yeniliklere rağmen, görsel algının olumlu etkisi ile çoğunlukla renkle ilgili son kararlar yine de bireyin algısı ile verilmektedir. Bir rengin sembolik anlamı ve psikolojik etkisi, tonun nüansına bağlıdır. Çok küçük farklılıklar bile sembolik okumada ve bir rengin etkisinde önemli farklılıklar yaratabilir. İletişim Bağlamında Renk Toplum içinde renkler, tasarımlar ve resimler iletişim araçları olmaktadır. İletişimde renk, rolleri

tanımlamakta veya sembolize etmektedir. İletişim, insanlar arasındaki bilgi alışverişinde kişisel düzeyde olduğu kadar, çevredeki semboller aracılığıyla kişisel olmayan bir düzeyde de gerçekleşir. Renk, insan-çevre ilişkisinde önemli bir görsel iletişim aracıdır: Sembolik mesajları ve estetik bilgileri iletir. Renk sembolizmi, rengin duygular üzerindeki etkilerinden ve anlam geleneğinden ortaya çıkmıştır. Rengin sembolik ve psikolojik etkileri bu nedenle yakından bağlantılıdır. Sanat ve tasarımda rengin önemli yönleri, insanlar ve mekânsal çevre arasındaki iletişim ve orada meydana gelen etkileşimlerle ilgilidir. Tüketiciler; yaşa, cinsiyete, gelire, eğitime, sosyal duruma, kültürel geçmişe ve coğrafyaya göre değişen karmaşık bir topluluktur. Çevresel düzenlemelerde renklerin etkisi nesnelere etkileşimlerine ve farklı tasarım özelliklerine bağlıdır: Farklı nesne türleriyle ilişkilendirilen aynı renk, bu nedenle tamamen farklı yorumlara, zıt izlenimlere ve etkilere yol açabilir. Renge karşı öznel tepkiler ne kadar farklı olursa olsun, renk konseptleri yine de belirli hedefler için, belirli gereksinimleri ve genel düzeyde kullanıcı gruplarına uyum sağlamak için tasarlanabilir.

TREND KAVRAMI

Trend kavramının tanımı eski İngilizcede ‘‘dönmek, çevirmek, döndürmek’’ anlamına gelir. Trend sözcüğünün Türkçe anlamı ‘‘eğilim’’dir. Genel anlamıyla, akım denilmektedir. Belirli bir zaman diliminde, belirli bir seyri oluşturan değerleri ortaya çıkaran sürekli artma ya da azalmaları ifade eder. Mevcut tüketici değerlerini, isteklerini ve ihtiyaçlarını farklı bir şekilde ortaya çıkaran yeni bir dışavurum hâli olarak da tanımlanabilen ‘‘trend’’ kavramı, birbirinden çok farklı sektörlerde de karşılık bulmaktadır. Trend Kavramının Ortaya Çıkışı Analist Vejleegard’a göre trendlerin ortaya çıkışında, tüketicilerin beklentileri doğrultusunda trend olabilecek ürünler piyasaya sürülür. Şirketler trend olabilecek ürüne talebin yüksek olacağını tahmin ettiği için büyük bütçeler ayırır. Trend tahmincileri istatistiksel bilgi ve veri toparlayıp müşterileri hakkında araştırma yapar. Tasarımcılar, giyim, perakendeciler, aksesuar, tekstil üreticileri ürünlerini bir sonraki sezonun trendini tahmin eder. Ürünlerini geliştirip rakiplerine karşı avantajlı olmayı ve satış rakamlarını arttırmayı ister. Trend Belirleyici Unsurlar Modayı belirleyenler için ‘‘trendsetter’’ ifadesi kullanılır. Geçmişten günümüz trendsetter terimi, tarz ve tasarım ilişkisi içinde kullanılır. Trend tahmincileri, modanın temellerini ve moda sektörünün gelecek sezonlarda kullanılması öngörülen ürünlerin perspektifini tahmin eder. Tahminler geliştirirken içgüdüsünü, anlayışlarını, moda bilgilerini ve mevcut piyasa bilgilerini bir araya getirir; bir veri, gözlem ya da moda anlayışına dayalı öngörülerde bulunur. Bu öngörülerini gerçekleştirirken; • Çağdaş ve tarihsel moda hakkında bilgi, geleceğin modası hakkında düşünceleri, • Değişimin hareket ve yönünün gözlemini, • Toplumdaki kültürel ve sosyal değişiklikleri, • Tüketici ve satış verilerinin analizini, • Tecrübeyle desteklenen bir eğilimin iç akışına ilişkin geniş bir perspektifi kullanır. Trend tahmininde buluma sürecinde üreticilerden, tüccarlardan, tüketicilerden veriler toplanır; kesin gerçeklikler ise çeşitli alanlardan elde edilir. Bunlar: □ Haberler □ Sektör gazetesi □ Kayda değer değişiklikler □ Tüketiciler □ Tüketici istatistikleri ve satış verileri □ Pazar araştırma firmaları □ Yeni tasarımcılar □ Diğer moda servisleri □ Fuarlar □ İletişim ve network □ Elektronik kaynaklar Web siteleri □ Tasarım kaynakları ve referanslar □ Sanat □ Ünlüler □ Kumaşlar □ Seyahatler □ Yaşam tarzları □ İnsanların toplandığı mekânlar **RENK TREND TAHMİNLERİ** Bir renk tahmini yaratmaya başlamadan önce bir tahminci renk teorisini, renk psikolojisini ve renk döngülerini anlamalıdır. Renk tahmini, gelecek sezonda tüketicilerin tercih edecekleri renkleri öngörebilmek için bilgileri toplama, değerlendirme, kavrama ve yorumlama sürecini etkiler. Tahminciler bu süreci araştırarak ve yaratıcılıklarını, öngörülerini ve deneyimlerini renk değişimlerini algılamak için kullanır. Halkın her renk için belirli bir dili ve anlayışı vardır. Renk, kendi içinde özel ifade ve anlamı olan bir olaydır. Renk Tahmin Aşamaları Renk tahmin süreci iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, koleksiyon ve veri araştırma kapsamında, çözümlenme ve değerlendirme, ikinci bölüm ise yorumlama ve sunumdur. Renk tahmini aşamaları; □ Gözlem ve verilerin toplanması, □ Verilerin analizi, □ Verilerin yorumlanması, □ Renk hikâyesinin geliştirilmesi, □ Geliştirme, □ Tüketici kabul edilebilirliğini önceden tahmin etme, □ Kabul veya ret, □ Final renk hikâyesini derleme paketi, □ Renk hikâyesi sunum ve tahmin paketi, □ Promosyon yoluyla renk hikâyesini tanıtm/ pazarlama şeklindedir.

RENK TRENDLERİNİN BELİRLENME SÜRECİ

Üreticiler, yeni sezon ürünlerini oluşturabilmek için, kendi profillerine uygun moda trendlerini çeşitli araştırma şirketlerinin araştırma sonuçları doğrultusunda koleksiyonlarını hazırlamaktadırlar. Pek çok şirket vardır ki moda trendini, trend renklerini sokak modası da dediğimiz unsurları da göz önünde bulundurarak oluştururlar. Trend renklerini belirleme çalışması yürüten kuruluşlar: WGSN (World Global Style Network): 1998 yılında kurulan WGSN araştırma, trend analizi, moda, tasarım ve stil sektörüne dair haberler içeren küresel bir on-line hizmet firmasıdır.

PANTONE: Uzun yıllar renk tanımlama ve renk konusunda iletişim gibi yaşanan sorunlara çözüm üretmektedir. INTERCOLOR: Renk araştırma ve geliştirme amacıyla kurulmuştur. CAUS (The Color Association Of The United Statescaus): Çeşitli sektörler için küresel renk tahminleri sunar. CMG (Color Marketing Group): Rengin çeşitli pazar ürünlerinde kullanımı alanında hizmet veren kurulmuştur. GCR (Global Color Research): Tekstil, mimari, boya ve seramik, plastik ve kozmetik ürünleri gibi birçok alanda hizmet vermektedir. Sektöre 2 yıl öncesinden trend ve renk paletlerini önermektedirler. NCS (Natural Color System): Renk yüzeyi, pigmentler ve ışık üzerinde çalışarak 10 milyondan fazla renk saptayan bir kuruluştur. Adobe sistemlerinde de kullanılan renk sağlayıcı

organizasyonlardan biridir. TRENDSTOP: Moda tahmini ve küresel trend bilgisi sunan bir çevrimiçi trend bilgisi servisedir. PREMIERE VİSİON: 1973'ten beri profesyonel moda ve kumaş fuarları organize etmektedir. Sezonun renkleri, kumaş seçimleri ve desenleri ile ilgili bilgiler sunar. NELLY RODİ: Nelly Rodi Clair tarafından kurulmuş bir trend tahmin kuruluşudur. Kurumların veya markaların tüketici eğilimlerini öngörebilmeleri için stratejik danışmanlık ve yılın trendlerine dair okuyucularına katalog sunmaktadır.

RENK TREND OLUŞTURMA

Evrenselleşmeyle birlikte tüketicilerin yaşam biçimlerinin farklılık göstermesi, tahminciler için veri toplama sürecini giderek karmaşık, zor, ilginç ve çok çeşitli hâle getirmiştir. Renkte trend oluştururken araştırma kaynaklarından yararlanır. Trend renkleri tüketici için hazırlanmaya iki veya üç yıl önce başlanır. Renk tahmincileri başlangıçta belirlediği kavramlarını ve renk çeşitlerini sunan renk paletleri oluştururlar. Bu renk paleti tüm sektörlerde önemlidir. Toplanan veriler, trend tahmin bilgileri paketleri hâlinde tüm sektörlerle sunulur. Sunulan bu bilgiler sektöre yön verip ilham olur. Devamında kendi vizyonuna uygun renk paletine karar verip ürün hazırlanır.

GÜNÜMÜZ VE GELECEK RENK TRENDLERİ

Rengi palete seçerken tüketicinin psikolojik yapısını, demografik özelliklerini, kültürlerini yansıtacak renklerin seçimi, tüketici tarafından kabul edilebilir ve kullanılabilir olması önemlidir. Günümüzde canlı renkler, pastel tonlar, batik vb. renk çalışmaları kullanımı rahat ve sık ürünlerde tercih edilmektedir. Günümüz Renk Trendleri Günümüzde birkaç amaca hizmet eden ürünler tercih edilir. Ürünlerin uzun ömürlü zamansız tasarımlar olmasına dikkat ediliyor. Basit, sade ve samimiyetin ön plana çıktığı şehrin yoğunluğundan kaçış başlayıp kırsal alanlara yönelim arttı ve bu da giysilerimize yansıtıldı. Renk psikolojide önemli bir etkidir. Pastel tonlar, daha yumuşak, daha opak, daha mat, daha romantik daha sofistik renkler olarak kullanıldı. Ruhumuzu dinginleştiren maviler, pembeler daha çok tercih edildi. Modumuzu yükselten orange tonları, mercan tonları tercih edildi. Bu tercihler, pazara, kullanım alanlarına ve yaşa göre renk tonları değişiklik gösterir. Gelecek Renk Trendleri Ekolojik tarımdan sonra, şimdi de ekolojik moda, dünya gündeminde başrolü aldı. Artık pamuğun sanıldığı kadar masum olmadığı anlaşıldı. Modada yeni trend; ekolojik olarak üretilmiş bambu, soya, kayın bitkilerinden dokunmuş kumaşlara sarınmaktır. Dünyanın önde gelen markaları ve modacıları da ekolojik modanın öncülüğünü yapıyor. Genç, yaratıcı, ultra iyimser bir muhafızdan esinlenen yenilenme, kendimize, başkalarına, kültürlere ve çevreye daha saygılı bir bakış açısı getirmek istiyoruz.

SANAT AKIMLARINDA RENK

19.yüzyıl sonu ile başlayan ve 20.yüzyılda devam süreç, Rönesans'la başlayan ve gelenekle bağlarını tamamen koparan modernizmi tarif eden bir süreçtir. Bu dönemde değişime ve ilerlemeye öncelik veren ve klasik anlatım biçimlerinden koparak gerçekleştirilen yöntemler, tarzlar ve tavırlar sözkonusudur. ROMANTİZM Başlıca temsilcileri; EugeneDelacroix (1798-1863), Theodore Gericault (1791-1824), William Blake (1757-1827), William Turner (1775-1851), Francisco Goya (1741-1824) 'dır. Romantizm ve renk deyince de akla öncelikle EugeneDelacroix (1798-1863) gelir. Delacroix'e göre başlıca doğru, rengin çizimine göre öncelikle olması gerekliliğidir. Çünkü çizim biçimlerin hapishanesi ve durağanlık demektir. **EMPRESYONİZM (İZLENİMCİLİK)** Başlıca temsilcileri; ClaudeMonet (1840-1926), EdouardManet (1832-1883), Pierre Renoir (1841-1919), AlfredSisley (1839-1899), Edgar Degas (1834-1917)'dir. Rengin gün içinde ışığa bağlı olarak değişen anlık görüntülerini yakalamaya çalışan izlenimciler, açık havada, doğada çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Bu akımın 'izlenimcilik' olarak tanımlanması, ClaudeMonet'in "İzlenim: Doğan Güneş" adlı çalışmasıyla başlamıştır. Noktacılık (Puantilizm) Başlıca temsilcileri; Georges Seurat (1859-1891), Paul Signac (1863-1935), CamillePissarro (1830-1903), Henri-Edmond Cross (1856-1910), MaximilienLuce (1858-1941)'dir. Resmi dış dünyadan bağımsızlaştıran ve onu kendi gerçekliği içine çeken bu yönelişle sanatçı, rengi küçük noktalar hâlinde yan yana tuval üzerine uygulayarak yeni bir yöntem geliştirmiştir. EKPRESYONİZM Başlıca temsilcileri; Paul Klee (1879-1940), Edward Munch (1863-1944), James Ensor (1860-1949), Egon Schiele (1890-1918), ChaimSoutine (1898-1953)'dir. Ekspresyonizm, insanlığın dünyayla gittikçe uyumsuzlaşan ilişkisine ve buna eşlik eden özgünlük ve maneviyat duygularına ilişkin yaygın endişeye bir yanıt olarak, Almanya'nın çeşitli şehirlerinde ortaya çıkmıştır. Fovizm Başlıca temsilcileri; Georges Seurat (1859-1891), Paul Signac (1863-1935), CamillePissarro (1830-1903), Henri-Edmond Cross (1856-1910), MaximilienLuce (1858-1941)'dir. Fouve kelimesi Fransızcada vahşi hayvan anlamına gelmektedir. Ünlü eleştirmen Louis Vauxcelles, sanatçıların resimlerinde renkleri tüpten çıktığı gibi saf hâlleriyle kullandıklarını görünce onları bu şekilde tanımlamıştır. DieBrücke (Köprü) Başlıca temsilcileri;Erns Ludwig Kirchner (1880-1938), ErichHeckel (1883-1970), Karl Schmidt-Rottluf (1884-1976), FritzBleyl (1880-1966), Emil Nolde (1867-1956)'dir. DieBrücke (Köprü) akımı 1905 yılında Almanya'nın Dresden şehrinde fovlarla eşzamanlı olarak bir grup mimarlık öğrencisi tarafından oluşturulmuştur. Grubun adı, Nietzsche'nin "Hedef değil, köprü olmak gerek." sözünden hareketle, eski sanat ile yeni sanat arasında 'köprü' olmak çabasını yansıtır. Der BlauReiter (Mavi Süvari) Başlıca temsilcileri;Wassily Kandinsky (1866-1944), AugustMacke (1887-1914), Franz Marc (1880-1916), AlexejvonJavlensky (1864-1941), ElisabethEpstein (1879-1956)'dir. Grubun adının, Kandinsky tarafından 1903 yılında yapılan "Der BlaueReiter" adlı çalışmadan kaynaklandığı düşünülmektedir. Grup üyeleri arasında farklı sanatsal yaklaşımlar ve amaçlar olsa da, sanatçılar ortak paylaşımda, çalışmalarında ruhsal olanla ilgili olan gerçeği ifade etmek istemişlerdir. Soyut Ekspresyonizm Başlıca temsilcileri;Willem de Kooning (1904-1997), Jackson Pollock (1912-1956), Mark Rothko (1903-1970), BarnettNewman (1905-1970), ClyffordStill(1904-1980)'dir. Soyut ekspresyonizm ya da New York Okulu olarak adlandırılan ekol, İkinci Dünya Savaşı'nda sanatın merkezinin Paris'den New York'a taşınması dolayısıyla yaşanan sanatçı göçü sonucunda 1940'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Saf sanat anlayışını benimseyen akımın temsilcileri arasında birbirinden oldukça farklı yaklaşımlar söz konusu olsa da, çok büyük boyutlu tuvaler kullanılması, tuval yüzeyindeki espasın dinamik ya da durağan renk alanları ile oluşturulması gibi ortak noktalar söz konusudur. Neo-Ekspresyonizm (Yeni Ekspresyonizm) Başlıca temsilcileri,George Baselitz (d. 1938-), AnselmKiefer (d. 1945), EricFischl (d. 1948),FrancescoClemente (d. 1953), Jean-MichelBasquiat (1960-1988)'dir. 1970'lerin sonlarına yapılan figüratif resme geri dönüşle ortaya çıkan bir akımdır. Kavram ve zihinsellik yerine, duygu ve ifadenin geri dönüşü olarak değerlendirilmiştir.

KÜBİZM

Başlıca temsilcileri,Pablo Picasso (1881-1973), Georges Braque (1882-1963), JuanGris (1887-1927), Jean Metzinger (1883-1956), AndreLhote (1885-1962)'dir. Kübizme kadar gelen hareketlerde daha çok renk ve konu üzerinde değişiklikler yaşanmışken, kübizme birlikte resimde biçimsel bir devrim gerçekleşmiştir. Şimdiye kadar uygulanan tek noktadan bakış açısı kalkmış, bir nesne üzerinde eşzamanlı olarak çoklu bakış açısıyla resme dördüncü boyut, yani "zaman" kavrayışı getirilmiştir. FÜTÜRİZM Başlıca temsilcileri,Giacomo Balla (1871-1958), Carlo Carra (1881-1966), LuigiRussolo

(1885-1947), Gino Severini (1883-1966), Umberto Boccioni (1882-1916)'dir. En belirgin özelliği; makinaların gücü, hız, dinamizm, enerji göstergesi olarak teknolojiyi yüceltmesi ve bunun yanısıra geleneği küçümsemesidir. Yeni bir dünya düzeni için, yeni bir sanat önermesi olarak ilan edilir.

SÜRREALİZM

Başlıca temsilcileri; Yves Tanguy (1900-1955), Salvador Dalí (1904-1989), Joan Miró (1898-1983), Max Ernst (1891-1976), René Magritte (1898-1967)'dir. İlk manifestosu yazar ve şair André Breton tarafından 1924 yılında yayımlanan akım, sadece resim ve heykel ile sınırlı değildir, aynı zamanda edebiyat, tiyatro ve sinema alanında da etkili olmuştur. Görünen gerçekliğin ötesinde bir arayışa girmişler ve bu yüzden yapıtlarında; bilinçaltı, rüyalar, ruhsal otomatizm ile ilgilenmişlerdir. Sigmund Freud'un psikanaliz kuramı, cinsellik, rüyalar ve bilinçaltı konusunda araştırmalarını yoğunlaştırmışlardır.

TASARIM HAREKETLERİNDE RENK

Uygulamalı sanatlar, gündelik kullanım nesnelерinin tasarımı ile uğraşan alanlardır. Tasarım hareketleri de uygulamalı sanatlarda ortaya çıkan eğilimlerdir. 18. yüzyılın ikinci yarısında (1760-1840 yılları) İngiltere’de gerçekleşen Endüstri Devrimi, büyük bir teknolojik dönüşümdür. Toplumsal yapıda köklü değişiklikler meydana gelmiş, Avrupa’da birçok sanat akımı ve tasarım hareketi ortaya çıkmış ve ulaşım olanaklarının artması sonucunda tüm dünyaya yayılmıştır. Endüstri Devrimi ile tekstil alanında yaşanan teknolojik gelişmelerin en önemlisi renkteki dönüşümdür. Bu döneme kadar renklendirmede doğaya bağlı olan ve yumuşak renkler elde edilebilirken, sentetik boyarmaddelerin keşfi ile canlı renk skalası yakalanmıştır. **ENDÜSTRİ DEVRİMİ SONRASI RENK**

Sanayileşme ile birlikte sosyo-ekonomik ve kültürel değişimleri de kapsayan Endüstri Devrimi, 250 yıllık bir makineleşme dönemidir. Tarımsal düzenden sanayi düzenine geçilmiş, bu da işçi-işveren gibi sınıfların ortaya çıkmasına ve köyden kente göç ile birlikte değişen bir toplumsal yapıya neden olmuştur. Bu döneme kadar tekstillerin renklendirilmesinde sadece bitkisel kökenli veya böceklerden elde edilen boyarmaddeler kullanılmıştır. Kimyager John Mercer, turuncu ve indigo renklerini elde etmeyi başarmış ve pamuğun affinitesini arttıran merserizasyon işlemini bulmuştur. Merserizasyon işlemi ile pamuklu kumaşlardaki renkler parlaklaşarak yün ve ketenin donuk renklerinin yerini almıştır. William Henry Perkin’in ilk sentetik boyarmadde olan anilin morunu bulması ile sentetik boyarmadde üretiminin temeli atılmıştır. Tekstilde rengi değiştiren diğer önemli buluş da yapay ipek ipliğinin elde edilmesidir. Kimya alanında, sentetik boyarmaddeler ve yapay elyafın keşfi ile tekstilde renk skalası tamamen değişmiştir. Arts&Crafts’ta Renk Arts&Crafts, 1880’lerde, İngiltere’de endüstrileşmenin getirdiği makineleşme sonucu elde edilen ucuz seri üretime tepki olarak ortaya çıkan harekettir. John Ruskin, endüstride üretilen nesnelерin ucuz ve adi kopyalar olduğunu ileri sürmüştür. Geçmişin el sanatlarına dönmeyi amaçlayan hareketin öncüsü William Morris de anilin boyaların sert tonları yerine doğal boyaların yumuşak renklerini kullanmıştır. Bu renkler ile Morris, zanaatçı titizliğinde geleneksel el yapımı kalıp baskı ve el dokumaları üretmiştir. Arts&Crafts hareketinde yoğun bitkisel desenler, uyumlu ve yumuşak tonlarda renklerle kullanılmıştır. Hareket, 1910’larda etkisini kaybederek yerini Art Nouveau’ya bırakmıştır. Art Nouveau’da Renk Art Nouveau, ilk olarak 1889’da Paris’te gerçekleştirilen Dünya Fuarı’nda hissettirmiştir. Avrupa’da birçok ülkede kendine özgü biçimlerde gelişen hareketin baskın özelliği, nesnenin hem biçimi ve hem de yüzey dekorasyonunda kendini gösteren kıvrımlardır. Bitkisel motifli kıvrımları, ressam ve grafik sanatçısı Alphonse Mucha, kadın figürü ile birleştirmiştir. Avusturya’da Secession adını alan Art Nouveau hareketi içinde, 1903’te “Wiener Werkstätte” kurulmuştur. Viyana Atölyeleri, Art Nouveau içinde yer alsa da renk ve desenlerdeki soyutlamalar açısından modernizme giden bir çizgidedir. Kalıp baskı ile üretilen canlı renkler ve geometrik biçimli tekstilleri döneminde öncüdür. Viyana Atölyelerinden etkilenen Paul Poiret, 1911’de Paris’te Atelier Martin’i açmıştır. Tasarımcı olarak Fovist ressam Raoul Dufy ile çalışan Poiret, Dufy’nin baskılı kumaşlarını, Oryantalist çizgisi ile biçimlendirdiği giysilerinde kullanmıştır. Viyana Atölyeleri kadar renkli olan Atelier Martin’de Dufy, tasarımlarında genelde tek rengin tonlarını kullanmıştır. Art Deco’da Renk Fransa’da 1925 yılında, Uluslararası Modern Dekoratif Sanatlar ve Endüstri Sanatları Sergisi’nde ortaya çıkan Art Deco, birçok alanda etkili olmuştur. Art Deco’da, üst-düzeeye yönelik, el işi tasarımlarda kullanılan pahalı ve değerli malzemeler ile dekoratif değer her zaman işlevselliğinden önce yer almıştır. Stilizasyon ağırlıklı bir tasarım hareketi olan Art Deco, çiçekli desenler ile modern ve geometrik desenlerin baskın olduğu iki döneme ayrılmaktadır. Sonia Delaunay’ın tasarımları, kübizm sanat akımı ile parlak ve cesur renklerden oluşan Rus halk sanatının izlerini taşır. Raoul Dufy’nin tasarımları, dönemin sanat akımları ekseninde biçimlenmiştir. Sanatçı, Art Deco hareketi içerisinde canlı renkler tercih etmiştir. Pahalı bir tasarım konsepti sunan Art Deco, Büyük Buhran krizine rağmen 1940’lara kadar etkisini göstermiştir.

BAUHAUS’TA RENK

1919 yılında Walter Gropius, Almanya’nın Weimar kentinde, Uygulamalı Sanatlar Okulu ile Güzel Sanatlar Okulu’nu da içine alan yeni bir örgütlenmeyle “Yapı Evi” anlamına gelen Bauhaus’u kurmuştur. Sanatsal yaratılarda makinelerden yararlanmayı benimseyen ve endüstrinin olanaklarını yadsımayarak üretim koşullarına uygun bir sanat eğitimi veren okulun; dokuma, marangozluk, metal işlemeçiliği, çömlekçilik, renkli cam, duvar resmi, grafik tasarım ve sahne dekorasyonu atölyeleri bulunmaktadır. Okulda Johannes Itten, Josef Albers, Paul Klee ve Wassily Kandinsky gibi dönemin

soyut sanatçıları dersler vermişler ve renk teorileri geliştirmişlerdir. Bauhaus'un kuruluşundan kapanmasına kadar varlığını sürdüren dokuma atölyesinde ilk işler, süprematizm akımının etkisinde görülen resimsel dokumalar ve duvar halılarıdır. Atölyede Itten ve Klee'nin yönlendirmeleri ile öğrenciler çeşitli renk denemeleri yapmışlardır. Atölyenin öne çıkan ismi GuntaStölzl, goblenlerinde renk, ritim ve geometrik biçimleri dinamik bir yönde kullanmıştır. AnniAlbers ise bu dönem yaptığı tasarımlarını gösterişsiz renklerle yatay ve dikey çizgilerden kurgulamıştır. Okulun Weimar döneminde görülen zanaat karakterli çalışmalar, Dessau döneminde temel geometrik biçimlere indirgenerek endüstriyel olarak üretilen, işlevsel ürünlere dönüşmüştür. 1933'te kapatılan Bauhaus'un dokuma atölyesi, modern tekstil tasarımı için önemli bir başlangıçtır.

ÇAĞDAŞ TASARIM'DA RENK

İngiltere'nin tasarım dünyasına kazandırdığı 'çağdaş' tasarım kavramı, 1946'da düzenlenen "Britain Can Make It" sergisi ile öne çıkmış ve 50'li yıllara damgasını vurmuştur. II. Dünya Savaşı sonrası yeniden inşa edilmesi gereken Avrupa'da renk ve desene karşı yenilenmiş bir talep oluşmuştur. Parlak-sarı, soluk-gri gibi keskin renk kontrastlıkları 1950'lerin başlarında moda olmuştur. Dönemin tasarım anlayışına sanatın soyutlama eğilimi hâkimdir. Birçok soyut sanatçı tekstiller ve duvar kâğıtları tasarlamıştır. 1951'de düzenlenen Britanya Festivali'nde LucienneDay'in film baskı ile uygulanan deseni "Calyx", çağdaş tasarımın simgesi olması açısından önemlidir. Day, dönemin soyut sanatçılarından esinlenerek kullandığı renkler ile evlere savaş sonrası dönemde hayat getirmiştir. Film baskı ile az metrajlarda basılabilen tasarımlar sayesinde modanın değişimi hızlanmıştır. Çağdaş tasarım, 1950'lerin sonlarında daha sakın ve daha bilinçli bir yapıya bürünmüştür.

TASARIMDA 60'LAR ve RENK

Soyut Ekspresyonizm, Pop sanat ve Op/Optik sanat akımları, 1960'tan 1970'e uzanan dönemde, tekstil tasarımını hem renk hem de biçim olarak etkilemiştir. VernerPanton, optik sanatın öncülerinin eserlerindeki optik etkileri, tasarımlarına yansıtmıştır. Panton'un bu dönemdeki tasarımları siyah-beyaz renk skalasındadır. 60'lar gençliği, barışın ve özgür yaşamın tadını çıkartmış, savaş karşıtı protestolar yapmışlardır. Her birinin kendine özgü müziği, giyim tarzı ve görsel dili olan çok sayıda gençlik hareketi ortaya çıkmıştır. 60'ların sonlarına doğru, ruhsal öncelikler ve uyuşturucu gündeme gelmiştir. Doğu kültürünün yarattığı etnik bir moda olarak Hippie'ler ortaya çıkmıştır. Hippie'ler ve dönem gençliği,yalınçiçekli ya da Arts&Crafts'ın yoğun çiçekli desenlerine kadar her renkte çiçek desenli giysiler kullanmışlardır. Mary Quant, Londra'da 1960'larda mini eteğin popüler olmasına öncülük etmiş ve gençlere yönelik tasarımı başlatmıştır. Mini eteğin ve mini elbisenin yaygınlaşması ile çok geniş bir renk skalasına sahip opak çoraplar moda olmuştur. 60'larda yakasız ceket ve dar pantolondan oluşan gri takımlar ile tanınan Beatles'ın üyeleri, 60'ların sonlarına doğru çiçek çocukların renklerine bürünmüşlerdir. Gençlik hareketlerinden kısa ömürlü olmasına rağmen etkisi çok büyük olan "Psychedelia"; Art Nouveau'nın kavisli şekillerini,Secession'nın çeşitli yönlerini,optik sanatın renk titreşimlerini, parlak renkler ile bir araya getiren, uyuşturucudan esinlenmiş görsel bir dile sahiptir.Barbara Brown da tasarımlarında Psychedelic'in renklerini optik sanatın etkisi ile birleştirerek kullanmıştır.

MEMPHIS'TE RENK

Post-modernizm'in önemli temsilcisi Memphis, Milano'da EttoreSottsass öncülüğünde 1980 ile 1988 yılları arasında faaliyet gösteren mimar, sanatçı ve tasarımcılardan oluşan bir gruptur. Tasarımlarını ilk kez İtalya'da 1981'deki Milan Uluslararası Mobilya Fuarı'nda sergileyen grup, işlerini 'yeni uluslararası stil' olarak tanımlamıştır. Bauhaus, net hatlar ve en az renk ile desen kullanımı önerirken Memphis, bir renk, doku ve desen cümbüşü yaratmıştır. Memphis'te renk, tasarımla birlikte doğar. Renk tasarımlarda, biçimlerin ve hacimlerin öz değerlerini ortaya çıkaran bir 'kütle' görevi yapmaktadır. Bu tasarım anlayışı ile mobilyaların yanı sıra halı ve gömleklik kumaşlar gibi tekstiller de yaratmışlardır. Dönemin siyah ağırlıklı tasarımlarına karşın göz alıcı parlaklıkta ve çoğu kez şaşırtıcı renk birliktelikleri kullanmışlardır. DİJİTAL ÇAĞ'DA RENK 1990'larda hayatımıza giren bilgisayarlar, hızla gelişen teknoloji sayesinde hem üretim yöntemlerinde hem de tasarımların biçimlendirilmesinde önemli değişimler yaratmışlardır. Tasarım dünyasına CAD-CAM kavramlarının girmesi ile bilgisayarlar için yapılan tasarımlardan, bilgisayar programları ile yapılmaya başlanan tasarımlara geçilmiştir.Bilgisayar teknolojisi, Endüstri Devrimi'nden sonraki üretim ve tasarım dünyasındaki ikinci büyük değişimdir ve bu çağa Dijital Çağ denilmektedir. Alexander McQueen'in 1999 yılındaki defilesinde, platform üzerinde dönen mankenin üzerindeki beyaz giysiye, sahnede yer alan iki robot tarafından boya püskürtülmesi ile yaptığı desenlendirme, teknolojinin yarattığı renk ve desen algısını yansıtır. McQueen bu tasarımı ile tekstillerin alışıl gelmiş renklendirilmesine ya da desenlendirilmesine ait yerleşik algıyı kırmıştır. Dijital Çağ'ın öne çıkan renk ve biçim anlayışında öne çıkan etki, oldukça parlak renkler ve teknolojik gelişmelerle birlikte renkte 'ışık'tır. HusseinChalayan'ın15.000'in üzerinde yanıp sönen LED ışığıyla donatılmış tasarımı, yenilikçi teknolojik gelişmelerin görsel dilini yansıtmaktadır. Basso &Brooke markası, kuruluşundan itibaren sadece dijital baskı yöntemini kullanan ilk markadır. Basso &Brooke, 2008 koleksiyonunda dijital teknolojinin renk ve görüntü oluşturma dili olan pikselleri tasarımlarına yansıtmıştır. Tasarımlarında

dijital baskı teknolojisini kullanan bir diğerk tasarımcı Mary Katrantzou ise 2009 koleksiyonunda, “ trompel'oeil” göz yanılsaması etkili, giysilerin üzerinde bağılı duruyormuşçasına algılanan takılar ve parfüm şişeleri desenleri ile dijital baskının foto gerçekçiliğini kullanmıştır. Tekstilde yeni materyallerinin gelişimi için yapılan teknik tekstiller ve akıllı tekstillerde renk ile araştırmalarda Prof. SusumiTachi ve ekibi, geri aksettirici materyal ile optik olarak kamufle olan giysi geliştirmişlerdir. Giysi üzerinde parlaklığın düzgün olduğu bir görüntü elde edilerek giyen kişinin ortamdaki kamufle olması sağlanmıştır. Dijitalleşme, hız, aşırı tüketim kavramları; yavaş moda, sürdürülebilirlik ve çevreye duyarlılık kavramlarını doğurmuştur. Tekstilde, Endüstri Devrimi ile başlayan makineleşme ve teknolojik ilerlemelerin ışığında ‘renk kalitesi’ ve ‘renk anlayışı’ değişmiştir. Tasarımcılar; teknolojinin, kimyasalların ve yeni materyallerin sunduğu sınırsız renk paleti ile çalışabilseler de hedef kitle ve ürünün satış fiyatı gibi kavramlar her zaman tasarlama sürecinde yer alacaktır.

DOKUMA TASARIMINDA RENK

Renk,bütün dönemlerde en önemli ve çekici estetik tasarım ögesi olmuştur.Renkli dokumacılıkta, renkli iplikler renk planı adlandırılan bir düzene göre kullanılarak çeşitli renk ve örgü efektlerinde edilir. **TEKSTİLDE RENK ARMONİLERİ**

Renk armonisi; renklerin göze hoş görünen, seyirciyi tam tatmin eden ve kesin prensiplere tabi olmayan kombinasyonu olarak tanımlanabilir. Bir araya gelen renk öğelerinin her biri tamamlanmış renk şemasına katkıda bulunursa, renk armonisi sağlanmıştır demektir. Renklerin nüans veya ton bakımından çok farklılık göstermelerine kontrast,benzerlik göstermelerine analogidenilir.İki ana rengin karışımı olan ikincil bileşim renk ile diğer ana rengin oluşturduğu renk çiftleri komplementer renklerle adlandırılır. Analoji ve Kontrast Armonileri Analoji armonisi, bir rengin az farklı tonlarını veya birbirlerine yakın nüanslarının aynı veya yakın tonlarını bir araya getirmekle elde edilebilir. Eğer iki nüans ton bakımından hemen hemen aynı iseler ve bir arada uyumlularsa, o zaman analoji nüans armonisi oluşmuştur. Aynı rengin az farklı tonları bir araya getirilirse, analoji ton armonisielde edilecektir. Kontrast armonisi ise bir rengin zıt tonlarını veya zıt renkleri bir araya getirerek elde edilir. Bir renginaralarında önemli fark olan iki tonunun hoş bir kombinasyonu kontrast ton armonisi oluşturduğu hâlde, iki zıt renk bir arada uyumluysa, kontrast nüans armonisi oluştururlar. Ayrıca, bir renkten diğerine aşamalı olarak veya belirsiz biçimde geçilerek ardıl nüans armonisinde elde edilebilir.

DOKUMA KUMAŞLARIN FARKLI ÇEŞİTTE RENKLİ İPLİKLERLE RENKLENDİRİLMESİ

Renkli dokumacılıkta kumaşın renklendirilmesi için farklı yöntemlerle elde edilmiş renkli iplikler kullanılabilir ve kullanılan ipliğin çeşidine bağlı olarak kumaşın yüzey görünümü de farklı olacaktır. Melanj İpliklerle Renklendirme Melanj iplik, farklı renklere boyanmış liflerden oluşturulan iplik çeşididir. Melanj ipliğin renkli dokumacılıkta en önemli avantajı,elde edilen bileşim rengindaha canlı ve parlak olmasını sağlamasıdır. Melanj iplikten yapılan kumaşlar genelde kırçılı, renk değişimli görünüme sahiptir.Melanj ipliklerle dokunan kumaşların rengi çok yumuşak olmasıyla seçilir. Vigure İpliklerle Renklendirme Kamgarn iplikçilikte tops veya tarama bantları Vigure baskı makinasında istenen renklerle baskı yapılarak renklendirilirler. Daha sonra bu bantların dublaj yapılmadan eğirilmesi ile elde edilen ipliğe vigure iplikdenir. Vigure iplik de kumaşta melanj benzeri karışık renkli etki yaratır. Moline İpliklerle Renklendirme Moline,iki ayrı renkte katlı ipliğin birlikte bükülmesi ile elde edilen 6 katlı renk etkili iplikdir. Moline iplik aynı veya farklı lif türleri kullanılmakla üretilebilir. Kumaş yüzeyinde kırçıl veya kumlu efekt oluşturur. Üni İpliklerle Renklendirme Endüstride tek renge boyanmış liflerden oluşan iplikler,üni iplikolarak adlandırılmaktadır. Üni iplik lif harmanının boyandıktan sonra eğirilmesi sonucu elde edilebileceği gibi, eğirilmiş ipliğin boyanmasıyla da elde edilebilir. Üni iplikler renkli dokumacılıkta kumaş yüzeyinde renkli yolların, ekose efektlerinin ve çeşitli çekici renk efektlerinin elde edilmesinde kullanılırlar. **KUMAŞLARDA RENK SEÇİMİNİ ETKİLEYEN ETKENLER**

Renkli dokuma tasarımı yaparken renk armonisi oluşturulsa da geometrik etkenlere ve fiziksel etkenlere bağlı olarak renklerin kullanım biçimi değişecektir. Renk Seçimini Etkileyen Geometrik Etkenler Renkli dokumada kullanılan renklerin birbirlerini etkilemesinde rol oynayan geometrik etkenler; renkli alanların büyüklükleri, renkli alanların birbirlerinden olan mesafeleri ve renkli alanların sınırlarının belirgin olup olmamasıdır.Ancak bu geometrik etkenlerle birlikte renklerin arasındaki kontrastın derecesi,renklerin parlaklık derecesi,renkler arasında bir ayırıcı renginkullanılmış olup olmaması da önem arz etmektedir. Renk Seçimini Etkileyen Fiziksel Etkenler Dokumada renkleri etkileyen fiziksel faktörler; hammaddenin fiziksel yapısı, iplik yapısı, kumaş yapısı ve apre işlemleridir.Rengin uygulandığı bir kumaşta parlaklığın olup-olmaması,rengin görünümü üzerinde büyük etkiye sahiptir. Rengin tonunu ve parlaklığını liflerin iplikte yerleşme düzeniönemli derecede etkiler. Şöyle ki, iplikte lifler ne kadar düzleşmiş ve birbirlerine paralel yerleşmişlerse, iplik o kadar parlak olacaktır. Kumaşın örgü yapısının yüzeyinin düzgünlüğünü etkilediği için rengin parlaklığını da etkiler.

RENKLİ İPLİKLERLE DOKUMA VE RENK PLANI

Renkli iplikli dokuma tasarımı sırasında renkli atkı ve çözgü ipliklerinin dokumaya hangi renklerde, hangi sayıda ve hangi sırayla dahil edileceğini gösteren renk planı oluşturulurki, bu da tıpkı örgü raporu

gibi bir çözgü renk raporu (ÇRR)ve atkı renk raporu (ARR)şeklinde oluşturulmaktadır. Renk raporu liste veya tablo şeklinde gösterilebilir. Renkli ipliklerle desenlendirmede aşağıdaki yöntemlerden biri seçilebilir: • Tek renk çözgü ipliği ve farklı bir renkte atkı ipliği kullanmak, • Tek renk çözgü ipliği ve birden fazla renkte atkı ipliği kullanmak, • Tek renk atkı ipliği ve birden fazla renkte çözgü ipliği kullanmak, • Birden fazla renkte atkı ve birden fazla renkte çözgü ipliği kullanmak.

DOKUMA KUMAŞLARDA RENK EFEKTLERİ

Kumaşı oluşturan örgü bağlantılarına dayanarak farklı renklerde ipliklerin farklı düzenlerde uygulanması ile oluşturulan görünümlere renk efektleri denir. Bezayağı, dimi, panama, krep vs. örgülere çözgü ve atkı yönünde farklı renkler uygulamakla çok değişik desenler elde edilebilir. Bu desenlerin bir kısmı geçmişten beri değişmez olarak uygulanan desenler olup, birçok kaynaklarda klasik desenlerolarak adlandırılmaktadırlar. Nokta Efektli Desenler (Vogelange) Nokta efektli desenler genelde temel örgülerle atkıda tek açık renk, çözgüde ise açık ve koyu renk dizisi kullanmakla elde edilir. Oluşan nokta efektlerinin büyüklüğü örgü çeşidine, ipliklerin kalınlığı ile çeşidine ve çözgü renk raporuna bağlıdır. Temel örgü olarak bezayağı, panama, krep vs. örgüler kullanılabilir. Şerit veya Çizgi Efektli Desenler Çizgi efektleri temel örgülerde her iki yönde (çözgü ve atkı) veya tek yönde iki renk iplik kullanılmasıyla elde edilebilirler. Çizgi efektleri sadece çözgü yönünde, sadece atkı yönünde veya her iki yönde oluşturulabilir. Hem atkıda hem çözgüde iki renk iplik kullanıldığında tek yönde çizgi efekti, atkı yönünde tek renk iplik kullanıldığında ise her iki yönde çizgi efekti oluşur. Çizgi efektli örgülere Milliraye (Binlerce çizgi) örgüler de denir. Bezayağı, panama, dimi vs. örgülerinde çeşitli renk planları uygulamakla çok farklı görümlü desenler elde edilebilir. Küçük Kare veya Yıldız Efektli Desenler Küçük Kare Efektli Desenler (Pepita – PetitCarreaux) Pepita desenler temel örgüde atkı ve çözgüde 4 açık, 4 koyu; 6 açık, 6 koyu; 8 açık, 8 koyu gibi renk düzenlemeleri uygulamakla elde edilebilirler. Desende küçük karelerin oluşması için renk raporunda bir renkte iplik sayısının temel örgü raporundaki iplik sayılarının toplamı kadar veya ondan büyük olması gerekir. Pied de Poule veya Kazayağı Desenler Kazayağı desenler, farklı büyüklükte rapora sahip ana örgülerde çeşitli renk planları uygulamakla elde edilen temelde aynı; ama farklı görüntüye sahip desenlerdir.Bezayağı, panama, dimi vs. örgülerinden çeşitli renk planlarıyla elde edilebilirler. Prince de Gaule (Glenscheck) Bu desenler ana örgüler ve türevlerine çeşitli renk planlarının uygulanması sonucu elde edilen ilginç kare desenlerdir. Oldukça fazla çeşidi oluşturulabilir. Basamak Efektli Desenler Basamak efektli desenlerde renk efekti çizgi şeklindedir; fakat bu çizgiler basamak görünümüne sahiptirler. Bu desenleri de elde etmek için ana örgülere çeşitli renk planları uygulanır.

GİYSİ VE RENK TANIMI

Giysi; bir dönemin, ülkenin ve kişinin özelliklerini yansıtır. Giysi, her milletin toplumsal, ekonomik, siyasi ve kültürel şartlarından etkilenerek şekillenir ve değişim gösterir. Renk, her daim insanların aklına gelen veya sürekli karşılaştıkları bir kavram değildir. Işık ve insan gördüğü sürece her an insan hayatını etkileyen olgu, renktir.

RENGİN TARİHSEL SÜRECİ

Rengin keşfedilişi çok eskilere dayanır. İnsanlar önce haberleşmek için mağaraları, yüzlerini ve vücutlarını, yaşadıkları ortamları daha sonrada kullandıkları eşyaları boyamışlardır. Değişik tonlardaki renkler elde edilesiye kadar renkler sadece doğada buldukları hâllerıyla kullanılır. Doğal boyar maddelerle boyama yapmak antik Mısır döneminde beceri gerektiren bir meslek olmuştur. Renklere statü belirten anlamlar yüklenmiştir.

RENGİN ÖZELLİKLERİ

Bir rengin görsel özellikleri üç bileşenle tanımlanır. Herhangi bir bileşenin eşit adımlarının, eşit görsel algılama adımlarına karşılık geleceği düşüncesi savunulur. Bu üç bileşen; renk kökeni (Hue), renk değeri (Value) ve renk doygunluğu (Chroma)'dur. Renk kökeni (Hue): Bir rengin başka bir renkten ayrılmasına yardımcı olur. Renk değeri (Value): Bir rengin açıklık ve koyuluk derecesini ifade eder. Belirli bir renk, siyah ve beyaz arasında kalan gri tonları ile karıştırıldığında açık veya koyu bir ton elde edilir. Renk doygunluğu (Chroma): Saflığın temel ölçüsü, doygunluktur. Rengin saflığı ne kadar fazla ise renk o kadar kuvvetlidir. Renkte doygunluk arttıkça, görüntü canlı ve kuvvetli olur. Doygunluk azaldıkça, rengini kaybetmeye başlar.

RENGİN GİYSİ TASARIMINA ETKİSİ

Giysi tasarımında kullanılacak renklerin seçimi sektörel olarak, trend analiz firmalarının belli temalara göre yıllık olarak açıkladığı renklere göre belirlenir. Renk temalarına göre öncelikli olarak elyaf, iplik, kumaş ve aksesuar renkleri belirlenerek üretim süreci başlar. Kumaş tasarımcıları tasarımlarını yaparken belirlenmiş olan renk temalarını baz alarak koleksiyonları oluşturur. Aksesuar renklerinin seçimi de aynı şekildedir. Kumaş ve aksesuar birbirlerini tamamlayan unsurlardır ve bundan dolayı ayrı düşünülemez. Aksesuar renklerinin seçimi kumaşların renklerini tamamlayan renklerdir. Tasarımda Renk Seçimi Renk, tasarımdaki birbirinden ayrı parçalar arasında devamlılık duygusu yaratmak amacıyla kullanılabilir. Tek bir rengin tonları ya da birden fazla rengin bir araya gelmesiyle sınırsız yüzey tasarımı elde edilmektedir. Renk görsel ve tanımlayıcı bir unsurdur. Kontrast ya da şiddetli renkler hareket ve enerji duygusu hissettirirken, aynı değerde ve yumuşak tonlu renkler ise huzur ve sakinlik hissi uyandırmaktadırlar. Giysilerde Renklerin Rolü Giysilerdeki renkler aracılığıyla bireyler kişiliğini ve kendisini ifade eder. Giysideki renk kişinin zevkine uygun olmasının yanı sıra başka kişilerden kendisini farklı kılaçağını düşünür. Giysi renginin seçimini; toplum, yaş, moda, mevsim, psikolojik durumu, cinsiyet etkiler. Giysilerdeki renklerle kişinin fiziksel özelliklerini farklı gösterir. Işık yoğunluğu, rengi, kumaşın yüzey özellikleri, dokusu renk armonilerini etkiler. Pürüzlü ve kaba yüzeyler, renkleri mat gösterirken; parlak yüzeyler, renkleri daha canlı gösterir. Giysi Seçiminde Renk Kriterlerinin Önemi Bir giysi seçiminde; giysiyi çekici kılan, onu gösteren ve giysiyi almak isteyen kişiyi ilk anda etkileyen en önemli unsur, renktir. Bireyin giysi seçiminde, renk tonları kullanılması kişiye ilgi çekici bir görünüm sağlaması ve vücudun istenmeyen bölümlerinin kamufle edilmesi için önemli bir özelliktir.

GİYSİ TASARIMINDA RENK UYUMLARI

Renk çemberi kullanılarak açıklanabilecek çeşitli renk uyumları mevcuttur. Üçgen renk uyumu, renk çemberinde üç adet rengin dengeli bir biçimde seçimi ile elde edilir. Dikdörtgen renk uyumunda, tamamlayıcı iki renk grubunun birlikte kullanımı ile oluşan dörtlü renk uyumu oluşur. Kare renk uyumunda ise, renk çemberinde eşit uzaklıktaki dört renk bir arada kullanılarak bir uyum elde edilmektedir. Renk uyumları; monochrome, polichrome ve kontrast renkler olarak ele alınır. Monochrome, tek rengin tonları; polichrome, benzer renk tonlarını; kontrast renkler ise birbirine zıt renkleri ifade eder.

GİYSİ TASARIMINDA RENK

Tekstil markalarının kadın, erkek ve çocuk giysi koleksiyonlarını hazırlarken kullanacağı renkleri belirlemede birçok etmen rol alır. Giysilerde rengin kullanıldığı en önemli kısım, kumaştır. Bu bağlamda kumaşın rengi, cinsi, kullanılacak iplik rengi ve kullanılacak aksesuarların tasarlanan

modele uygun olması, modelin istenilen şekilde yansıtılmasını sağlar. Kumaşların dokusu rengi değiştirir. Saten gibi parlak kumaşlar, ışığı yansıtır, renkler parlar ve daha kuvvetli görünür. Flanel gibi donuk kumaşlar, ışığı yutar ve rengin daha az kuvvetli görünmesini sağlar. Işığın farklı şekillerde yutan ve yansıtan dokumalar renklerin ton değerlerini değiştirir. Kadın Giyiminde Renk Günümüzde kadınların modanın etkisiyle ve iş hayatında daha aktif olmaları sebebiyle renk tercihleri oldukça değişmiştir. Kadınların en çok tercih ettikleri renkler o sezonun moda olan renkleridir. Erkek Giyiminde Renk Erkek giyimindeki çeşitlilik kadın giysisindeki gibi çeşitli ve zengin değildir. Giyilen giysiler genellikle aynı olsada, dokulardaki, renklerdeki değişimle yeni bir boyut kazanmıştır. Çocuk Giyiminde Renk Çocuk giyiminde renkler daima en canlı hâldedir. Çocuklar büyümeye, dış çevreye açılmaya ve sosyalleşmeye başladıkları zaman renk tercihleri de önemli derecede değişir.